

Okruhy ke zkoušce PS 2021

- 1. Škola, výchova, vzdělávání, vzdělání.** Funkce školy v současné společnosti. Proměna školy v souvislosti s proměnou kurikula a společnosti.
- 2. Didaktická transformace obsahu (ontodidaktická, psychodidaktická, kognitivní). Práce učitele s kurikulem.** Vzdělávací standardy, RVP, ŠVP, učitel jako tvůrce a uživatel kurikula. Učebnice, učební materiály.
 - (a) přiřadí vybrané cíle a obsahy školního vzdělávání k základním pojetím/teoriím kurikula (esencialismus vs. progresivismus aj.);*
 - (b) identifikuje klíčové oblasti v RVP relevantní pro výuku vybraného oboru;*
 - (c) na základě prostudovaného ŠVP zvolené školy charakterizuje deklarované principy/strategie, na nichž škola staví ŠVP;*
 - (d) uvede, jak je v ŠVP vymezeno učivo a výstupy pro jeden z jeho aprobačních předmětů a jak korespondují s filozofiemi vzdělávání Pasche et al.*
- 3. Příprava učitele na výuku.** Cíle vzdělávání, motivace žáků, vztah vyučování a učení, psychodidaktická transformace, učební úlohy.
 - (a) uvede příklady formulace cílů kognitivních, afektivních a psychomotorických,*
 - (b) klasifikuje cíle výuky a učební úlohy dle úrovně Bloomovy taxonomie kognitivních cílů,*
 - (c) kriticky posoudí náročnost cílů výuky podle reálných schopností žáků,*
 - (d) připraví pracovní podmínky a prostředí pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami.*
- 4. Kvalita výuky a její charakteristiky/komponenty.** Organizace výuky (využití času, přiměřené tempo, strukturovanost), zprostředkování cílů a obsahů (jasnost, strukturovanost, soudržnost), učební úlohy (kognitivní aktivizace), podpůrné učební klima (konstruktivní práce s chybou, adaptivita výukových postupů).
 - (a) vysvětlí, jaké činnosti spadají do organizace a řízení výuky;*
 - (b) zdůvodní, jak organizace výuky souvisí s její kvalitou;*
 - (c) na příkladech ilustruje důvody nekázně ve výuce a navrhne možná řešení;*
 - (d) navrhne učební úlohy s různou úrovní kognitivní náročnosti, přičemž aplikuje principy kvalitní výuky.*
- 5. Vyučování jako didaktická transformace/cyklus pedagogického uvažování a jednání. Aktéři a procesy výuky.** Učitel a žák ve výukové interakci, kvalita a efektivita výuky, organizace výukového procesu, reflexe výukového procesu
 - (a) aplikuje své vědomosti a dovednosti při analýze výukového procesu a zhodnocení jeho kvality a efektivity na základě své zkušenosti z praxe, na vybrané videonahrávce vyučovací hodiny (z Virtuálních hospitací dostupné na www.rvp.cz) apod.*
 - (b) provede reflexi vlastní vyučovací hodiny a na jejím základě navrhne alteraci.*
- 6. Realizace výuky.** Vyučovací styly, výukové metody ve vyučování a učení, organizační formy výuky, didaktické prostředky a média.
 - (a) navrhne vhodné výukové metody, organizační formy a didaktické prostředky a média pro výuku vybraného učiva;*

(b) na příkladu konkrétního učiva kriticky posoudí a ověří vhodnost zvolené metody a formy z pohledu učebního stylu žáka, vyučovacího stylu učitele a požadavku didaktické transformace obsahu.

- 7. Hodnocení žáků.** Formativní a sumativní hodnocení, normativní a kriteriální hodnocení, autonomní a heteronomní hodnocení a validita hodnocení, kompetence, strategie osvojování klíčových kompetencí
- (a) používá vhodné diagnostické metody a nástroje s ohledem na jejich silné a slabé stránky;*
- (b) aplikuje své vědomosti a dovednosti při tvorbě návrhu způsobu hodnocení konkrétní vyučovací hodiny/výukové aktivity;*
- (c) stanoví cíl výuky a adekvátní způsob hodnocení úrovně jeho dosažení.*

Využití tabule pro zápis

V expoziční části (kombinované vyučovací jednotky), kdy je předkládáno nové učivo, je důležité:

- mít předem dobře promyšlenou strukturu učiva,
- vhodně zapisovat strukturu učiva na tabuli,
- vést žáky k záznamům v sešitech,
- dobře odlišit základní a hlavní myšlenky, pojmy apod.

Kritické momenty zápisu na tabuli mohou spočívat v tom, že

- zápis na tabuli je nepřehledný a zmatený,
- učitel píše na tabuli "ze všech stran", kde je právě volné místo,
- zápis na tabuli je málo čitelný (málo čitelný rukopis),
- zápis na tabuli je příliš podrobný nebo příliš stručný,
- učitel píše příliš rychle (žáci nestačí sledovat "vývoj" zápisu),
- učitel píše pomalu – malá efektivita využití času,
- učitel maže části zápisu a přidává další na nevhodná místa.

Při správném zápisu na tabuli je vhodné:

- využívat prostor tabule zleva doprava,
- při málo čitelném rukopisu používat tiskací písmo,
- graficky členit zápis a tím zvyšovat jeho přehlednost,
- v zápise oddělovat nadpisy číslováním, dodržovat hierarchii nadpisů (např. desetinné třídění, podtrhávání),
- používat barvy, je-li to možné,
- zachovat strukturu učiva na tabuli pro závěrečnou část vyučovací jednotky,
- zařazovat nákresy, grafy, schémata, pokud je to vhodné vzhledem k učivu.

Týden 4: Hodnocení učebního procesu žáků a výsledků žáků – typy a funkce hodnocení.

Obsah učiva v kapitole

Definice školního hodnocení

Vztah hodnocení a vzdělávací koncepce

Typy školního hodnocení

Legislativa spojená s hodnocením

Formy (prostředky) hodnocení

Funkce školního hodnocení

Klíčová slova

hodnocení,

školní hodnocení

formativní hodnocení,

sumativní hodnocení,

normativní hodnocení,

kriteriální hodnocení,

autonomní hodnocení,

heteronomní hodnocení,

komplexní rozvíjející hodnocení

motivační funkce hodnocení,

poznávací (informativní) funkce hodnocení,

konativní (korektivní) funkce hodnocení

formy (prostředky hodnocení)

validita hodnocení.

Výstupy z učení

V tomto modulu budeme usilovat o to, abychom a) porozuměli smyslu školního hodnocení, jeho věcné podstatě; jeho typům. Po absolvování modulu dokážete:

a) definovat, porovnat a vysvětlit nejdůležitější termíny související s pedagogickým hodnocením (diagnostika, formativní a sumativní hodnocení, normativní a kriteriální

- hodnocení, autonomní a heteronomní hodnocení),
b) na příkladech vysvětlit funkce školního hodnocení,
c) porovnat známkování a slovní hodnocení,
d) navrhnout možnosti řešení odcizenosti hodnocení,
e) vysvětlit význam zajištění validity hodnocení,
f) obhájit své hodnotící soudy o výkonech žáků.

Rozšiřující literatura k tématu

- Black, P., & William, D. (1998). *Inside the Black Box: Raising Standards through Classroom Assessment*. London: King's College School of Education.
- Black, P. & William, D. (1996). *Assessment and classroom learning*. *Assessment in Education*, 5(1).
- Čapek, R. (2005). Hodnocení. Klasifikace na základní škole I. Jak ji chápou rodiče? *Moderní vyučování*, 2, s.5.
- Dvořáková, M. (2007). Hodnocení ve vyučování. In A. Vališová & H. Kasíková, et al., *Pedagogika pro učitele* (s. 243–259). Praha: Grada.
- Horáková, M. (2015). *Formativní hodnocení žáků 2. stupně v hodinách anglického jazyka: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra primární pedagogiky Praha: Portál.
- Kolář, Z., & Šikulová, R. (2005). *Hodnocení žáků*. Praha: Grada.
- Kratochvílová, J. (2013). *Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum*. Brno. Masarykova univerzita.
- Kratochvílová, J. (2020). *Jak psát slovní hodnocení na vysvědčení?* Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2021/01/Jak-psat-slovni-hodnoceni.pdf>
- Kratochvílová, J. (2020). *Proč začít využívat na vysvědčení více slovního hodnocení a nespokojit se jen s klasifikací?* Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2021/01/Proc-zacit-vyuzivat-na-vysvedceni-vice-slovni-hodnoceni.pdf>
- Kratochvílová, J. & Černá, K. (2020). *Od formativního hodnocení k vysvědčení – příspěvek*. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2021/01/Od-formativniho-hodnoceni-k-vysvedceni.pdf>
- Mertin, V. (2002). Hodnocení. *Moderní vyučování*, 6, s. 3.
- Obst, O. (2002). Hodnocení výsledků výuky. In Z. Kalhous & O. Obst, *Školní didaktika* (s. 403–414).
- Pecháčková, K. (2015). *Sebehodnocení žáků na 2. stupni základní školy v hodinách anglického jazyka: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra primární pedagogiky.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (2017). Praha: MŠMT.
- Steelová, J. L., & Kurtis, S. M., et al. (1998). *Vyučovací hodiny a hodnocení*. Čtením a psaním ke kritickému myšlení. Příručka IV. Praha: PAU.

Watkins, A. (2007). *Assesment in Inklusive Settings: Key Issues for Policy and Practice*. Odense, Denmark: European Agency for Developement in Special Leeds Education.